

האגודה הישראלית
של קליני התקשורת

The Israeli Speech Hearing and Language Association
04-9075556 טלפקס: office@ishla.org.il www.ishla.org.il

25-03-26

לכבוד,

גב' ציפי הורביץ,

מנהלת תחום בכיר הנחיות ונהלים, משהב"ר

CIPI.HURVITZ@MOH.GOV.IL

הנדון: הערות האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת (ע.ר.) לטיטת חוזר "תחומי עיסוק ופעילות של עוזר מקצועות הבריאות"

שלום רב,

האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת (ע.ר.) מודה על ההזדמנות להגיש את הערותיה לטיטת הנוהל שבנדון. אנו מעריכים את המאמץ הממשלתי לשיפור הנגישות לטיפול במגזר הציבורי, אך רואים חשיבות עליונה בהבטחת מנגנונים שימנעו פגיעה באיכות הטיפול ובבריאות הציבור, לצד מניעת פגיעה במעמד המקצועי של העוסקים במקצועות הבריאות ובתוכם, קלינאי התקשורת.

אנו מדגישים כנקודת מוצא כי היכולת לתקשר היא זכות יסוד אנושית המעוגנת בהצהרת האו"ם, וקלינאי התקשורת הם המופקדים על הבטחת מימושה. **כל החלשה של רמת המקצועיות במפגש הטיפולי מהווה פגיעה בזכותו של האדם להיות מובן ולהשתתף בחברה.**

להלן ריכוז הערותינו המקצועיות והפרגמטיות לטיטת החוזר:

1. **מנגנוני בקרה, אכיפה וניהול סיכונים.** אנו מביעים חשש מהיעדר פירוט לגבי מנגנוני הבקרה והאכיפה האקטיביים של משרד הבריאות על יישום הנוהל. מציאות העבודה בשטח ואירועים מהעת האחרונה, דוגמת הקשיים בפיקוח על העסקת סטודנטים בתפקידי מטפלים ללא רישיון, מעידים כי יישום מנגנוני הפיקוח והבקרה אינו מספק גם בתחומים נוספים תחת אחריות המשרד. עובדה זו מעלה חשש ממשי ל"עיגול פינות" ביישום התוכנית הנוכחית. ללא הגדרת גוף מבקר חיצוני למסגרת המעסיקה, ואמות מידה מפורטות לפיקוח, קיים סיכון שהעוזרים יועסקו כתחליף לבעלי התעודה (המטפלים) המוסמכים, בבחינת "עדיף על העדר טיפול", וזאת בניגוד מוחלט למוגדר בנוהל.

הצעת האגודה: יש להקים מנגנון דיווח תקופתי למשרד הבריאות שיכלול בקרה חיצונית על יחסי התקינה וההעסקה בפועל. המנגנון יחייב הצלבה דיגיטלית בין שעות עבודת העוזר לשעות הנוכחות הפיזית של בעל התעודה (המטפל) המפקח באותו

האגודה הישראלית
של קלינאי התקשורת

The Israeli Speech Hearing and Language Association
04-9075556 טלפקס: office@ishla.org.il www.ishla.org.il

המתקן, לצד חובת תיקוף תקופתית המאשרת כי כל הפעולות המבוצעות בשטח תואמות במדויק את תוכנית התרגול הכתובה ואינן חורגות מגבולות הגזרה המוגדרים, ומרוח ההנחיות.

2. הקצאת משאבי זמן והשפעה על שכר בעל התעודה (המטפל). באחריות בעל

התעודה (המטפל) להנחות, לעדכן תוכניות תרגול ולספק משוב שוטף לעוזר. הקצאת 2-3 עוזרים לכל איש מקצוע דורשת משאבי זמן משמעותיים של הנחיה ובקרה ע"י בעל התעודה. שעות אלו ייגרעו בהכרח משעות הטיפול הישירות שלו, דבר שעלול לפגוע במכסות שעות הטיפול הזמינות לציבור.

כמו כן, יש להבטיח כי שעות ההנחיה יוכרו כשעות עבודה קליניות לכל דבר, כדי שלא לפגוע בשכר העידוד של קלינאי התקשורת המועסקים בשירות הציבורי. **הצעת האגודה:** יש לעגן בכתב המינוי של בעל התעודה (המטפל) "שעות הדרכה ופיקוח" מובנות בתוך אחוזי המשרה. שעות אלו יוגדרו כשעות פעילות קלינית המזכות בשכר עידוד באופן מלא, כדי למנוע תמריץ שלילי להדרכה ולמנוע פגיעה בשירות המקצועי למטופלים.

3. רציפות הפיקוח והנחיה במצבי היעדרות. הנוהל קובע כי עוזר מקצועות הבריאות

יעבוד תחת הנחיה ופיקוח ישירים של בעל תעודה. עם זאת, חסרה התייחסות למקרים של היעדרות ממושכת של בעל התעודה האחראי (כגון שירות מילואים, חופשת לידה או מחלה ממושכת). יש להגדיר בבירור כי בהיעדר בעל התעודה (המטפל) המפקח, אין לאפשר לעוזר להמשיך בפעילות טיפולית/תרגולית עם מטופלים, שכן אחריותו המקצועית של בעל התעודה היא תנאי יסודי ובסיסי לעבודת העוזר. **הצעת האגודה:** במקרה של היעדרות בעל התעודה (המטפל) מעל לפרק זמן מוגדר (למשל 48 שעות), יש להגדיר מינוי של "מפקח ממלא מקום" בעל ניסיון מתאים. ככל שלא נמצא מחליף מוסמך, תופסק לאלתר פעילותו של העוזר מול מטופלים עד לחזרת הפיקוח הישיר של איש המקצוע.

4. תיעוד ברשומה הרפואית ומניעת רידוד המקצועיות הנוהל מציין כי העוזר יתעד את

פעולותיו ברשומה ייעודית. יש לחדד ולהבהיר באופן חד-משמעי כי העוזר מתעד אך ורק את הפעולות הטכניות/תרגוליות שביצע בעצמו (כגון מספר חזרות). אין לאפשר לעוזר לסכם או לתעד את עבודת בעל התעודה (המטפל), שכן הדבר דורש הבנה מעמיקה של מושגים קליניים ועלול להוביל לרידוד רמת הדיווח הרפואי ודיס-אינפורמציה ברשומה המטופל.

הצעת האגודה: יש להטמיע ברשומה הממוחשבת טופס ייעודי וסגור לעוזרים, הכולל סימון "בוצע" על תרגילים מוגדרים ודיווח נתונים כמותיים פשוטים בלבד. המערכת

האגודה הישראלית
של קלינאי התקשורת

The Israeli Speech Hearing and Language Association
04-9075556 טלפקס: office@ishla.org.il www.ishla.org.il

תחום באופן טכני אפשרות להזנת מלל חופשי, אבחנות או המלצות טיפוליות על ידי העוזר.

5. **סוגיות אתיות ורמה מקצועית** חשוב להדגיש כי בתחום הפרעות בתקשורת, המפגש הטיפולי אינו יישום מכני של פרוטוקול, אלא אתר מרכזי לקבלת החלטות קליניות דינמיות בזמן אמת, המבוססות על תגובות המטופל. מורכבות זו מחייבת מומחיות אקדמית ושיקול דעת שאינם ניתנים להחלפה בהכשרה מקוצרת של כוח עזר. למרות ההתייחסות לאתיקה בהכשרה, הנוהל אינו מפרט את דרכי הפעולה במקרה של כשל אתי או חוסר התאמה מקצועית של העוזר. יש להגדיר פרוטוקול ברור המאפשר לבעל התעודה (המטפל) להפסיק באופן מיידי את עבודת העוזר תחתיו במידה ועולה ספק לגבי רמתו המקצועית או התנהלותו האתית, תוך מתן גיבוי מלא מהמעסיק להחלטה מקצועית זו.

הצעת האגודה: יש לקבוע "פרוטוקול התנתקות" המעניק לבעל התעודה (המטפל) סמכות בלעדית להפסיק את עבודת העוזר תחתיו בשל כשל מקצועי או אתי, ללא צורך בהוכחת "רשלנות" משפטית. המעסיק יתחייב לגבות את החלטת איש המקצוע ולמצוא פתרון מנהלי חלופי לעוזר.

6. **הכשרה והתנסות מעשית** קיימת דאגה עמוקה כי מסלולי ההכשרה של העוזרים יגזלו מקומות התנסות קלינית (פרקטיקום) מהסטודנטים בתוכניות האקדמיות להפרעות בתקשורת, הסובלים כבר כיום ממחסור חמור במקומות הדרכה ובמדריכים קליניים. יש להבטיח כי הכשרת העוזרים לא תבוא על חשבון איכות הכשרת הדור הבא של קלינאי התקשורת.

הצעת האגודה: משרד הבריאות יתחייב כי הכשרות העוזרים יתקיימו אך ורק במסגרות שאינן משמשות כמרכזי הכשרה קלינית לסטודנטים להפרעות בתקשורת. בנוסף, תינתן עדיפות מובנית לסטודנטים בתוכניות האקדמיות בגישה למשאבי הדרכה ולמטופלים בתוך השירות הציבורי.

לסיכום: האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת (ע.ר.) מבקשת להבטיח כי נוהל זה לא יהווה פתרון דחק שיפגע באיכות השירות המקצועי הניתן לאוכלוסיות החלשות ביותר בישראל.

אנו עומדים לרשותכם להמשך שיח מקצועי לטיוב הנוהל.

בכבוד רב,

הנהלת האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת (ע.ר.)

העתק: גב' אורלי ברגזון ביטון, קלינאית תקשורת ארצית ראשית, משרד הבריאות

